

Bednáři v Prazdroji mají nového člena. Společně smolili obří ležácké sudy

9.9.2025 - | Plzeňský Prazdroj

Vyučený truhlář Jan Fencel nastoupil k prazdrojským bednářům v roce 2022. Podle zvyku pak strávil tři roky v učení v tzv. roli tovaryše. Dnes získal výuční list a se slovy „Dej Bůh štěstí“ a symbolickým pohlavkem od mistra byl pasován na právoplatného bednáře zdejší osmičlenné řemeslné party. Ještě před tím ale musel složit mistrovskou zkoušku - samostatně vyrobit dřevěný soudek, naplnit ho pivem a podle tradice ho představit vedoucímu bednářské party. „Jde o starý zvyk, který nejlépe ukáže, jestli tovaryš ovládá všechna specifika zpracování dubového dřeva a výroby sudu. Pokud jeho soudek těsní a neteče, je správně vyrobený a tovaryš uspěl,“ říká mistr plzeňských bednářů Karel Hofman, který nového člena osobně pasoval.

„Bednářství odjakživa patřilo mezi nejdůležitější pivovarská řemesla, a i dnes jsou bednáři zásadní součástí našeho pivovaru. Díky nim máme v našich historických sklepích dubové ležácké sudy, v nichž necháváme zrát pivo Pilsner Urquell tak, jako tomu bylo v době založení pivovaru. Můžeme tak porovnávat plzeňské pivo uvařené tradičním, roky ověřeným technologickým postupem a hlídat jeho neměnnou chuť i v nejmodernějších nerezových tancích,“ vysvětluje emeritní vrchní sládek Plzeňského Prazdroje Václav Berka, který ručně vyrobený soudek narazil k slavnostnímu přípitku.

Podle historického zvyku obdržel Jan Fencel vandrovní knížku. Ta v minulosti představovala pro bednáře nejdůležitější dokument a potvrzení, že své řemeslo dokonale ovládá. Dostávali ji bednáři v 19. století a byl to nejen výuční list, ale uváděla také osobní údaje včetně výšky nebo barvy očí a také reference od mistra bednáře. Díky tomu se pak její držitel mohl ucházet o práci po celém tehdejší Rakousku-Uhersku.

Tanec se sudy vážícími 900 kilo

Prazdroj má aktuálně ve svých historických sklepích více než sto ležáckých dřevěných sudů, v části z nich zraje Pilsner Urquell stejně jako před 183 lety. Dvakrát v roce, na jaře a na podzim, bednáři část sudů vyvalí ze sklepa a nově vysmolí. Letos na podzim takto ošetří 23 sudů, z nichž každý má objem necelých 40 hl. *„Smolení je tradiční postup údržby dřevěných sudů a jde v podstatě o dezinfekci dubového sudu před jeho opětovným naplněním pivem. Prázdný velký ležácký sud váží kolem 900 kilo, a proto práce vyžaduje přítomnost všech osmi členů party. V menším počtu by to nešlo zvládnout,“* vysvětluje Karel Hofman.

Do dubového sudu bednáři nalijí smolu ohřátou na 200 stupňů Celsia a jeho převalováním ji rovnoměrně rozlijí po celé vnitřní ploše. Tato vrstva zajistí, že pivo nebude v přímém kontaktu se dřevem, aby z něj nepřebíralo nežádoucí vůně a chutě. Základním materiálem pro výrobu smoly je pryskyřice, která se získává z jehličnatých stromů, hlavně z borovic. Plzeňští bednáři používají směs čínské, kanadské a americké pryskyřice.

Plzeňští bednáři vedle péče o velké ležácké sudy nejčastěji vyrábí tzv. transportní soudky menších objemů do 50 litrů. Ročně jich zhotoví několik desítek a jejich výroba trvá zhruba tři dny. Velký ležácký sud o objemu 40 hektolitřů pak dvěma bednářům zabere přibližně měsíc. *„Na výrobu sudů používáme výhradně dubové dřevo rostlé na tvrdém podloží, kde duby rostou pomalu, čímž vzniká husté dřevo s letokruhy velmi blízko u sebe. Než se dřevo použije na výrobu sudů, schne přirozenou*

cestou 6 až 10 let. Vychází to zhruba tak, že jeden centimetr dřeva schne jeden rok," dodává Karel Hofman.

Práce plzeňské party bednářů je natolik unikátní, že byli v roce 2018 zapsáni na národní Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky.

Poznámka pro editory:

- *Bednáři vždy byli neoddělitelnou součástí pivovaru. Už v době první republiky, konkrétně v roce 1926, si tehdejší Měšťanský pivovar v Plzni nechal registrovat kruhovou ochrannou známku s bednářským soudkem, který se stal do dnešní doby jeho neodmyslitelnou součástí a jedním ze symbolů pivovaru.*
- *Zlatá léta bednářského řemesla v Prazdroji byla na přelomu 19. a 20. století. V té době měl pivovar ve svých sklepích až 7000 velkých dubových ležáckých sudů a další tisíce menších soudků v oběhu. Těch bylo za první republiky až půl milionu. Každoročně se navíc ve strojní bednárně vyrobilo na 40 000 nových sudů. A pivovar zaměstnával až 150 bednářů. S tím, jak byly dřevěné sudy postupně nahrazovány kovovými, význam bednářského řemesla klesal. Plzeňský Prazdroj se ale zasadil o to, aby tradiční bednářské pivovarnické řemeslo přetrvalo i ve 21. století. Plzeňští bednáři jsou tak zřejmě posledními pokračovateli tradičního pivovarského řemesla, kteří pracují přímo v pivovaru.*
- *Kromě péče o velké ležácké sudy, jejich opravu a výrobu nových bednáři také vyrábějí dárkové sudy a soudky na objednávku nebo dárkové předměty, které jsou k dostání v Dárkové prodejně v plzeňském pivovaru nebo na <https://eshop.prazdroj.cz/>.*
- *S exportem do zhruba 50 zemí celého světa je Plzeňský Prazdroj lídrem mezi výrobci piva v regionu a největším exportérem českého piva.*
- *Plzeňský Prazdroj získal v roce 2024 v žebříčku aliance Byznys pro společnost TOP Odpovědná firma první místo v hlavní kategorii „TOP odpovědná velká firma“ a také první místo v oborové kategorii „TOP odpovědná firma v životním prostředí“.*

<https://www.prazdroj.cz/bednari-v-prazdroji-maji-noveho-clena-spolecne-smolili-obri-lezacke-sudy>